

Folketingets Beskæftigelsesudvalg

Beskæftigelsesministeren

Holmens Kanal 20

1060 København K

T +45 72 20 50 00

E bm@bm.dk

www.bm.dk

CVR 10172748

J.nr. 2022-80/42 – 20223-9514

22. februar 2023

Orientering om nye forskningsresultater fra NFA

Kære medlemmer af Beskæftigelsesudvalget

Til jeres orientering vedlægger jeg her fire videnskabelige artikler med nye forskningsresultater fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA), der er publiceret ultimo 2022. Resultaterne vedrører konsekvenser af ledelsesmæssig adfærd, diskrimination på arbejdspladsen, tidsbegrænset ansættelse samt nat- og aftenarbejde.

Sammenhæng mellem ledelsesmæssig adfærd og tab af arbejdsmarkedstilknytning

I artiklen undersøges det, hvilken betydning otte former for ledelsesmæssig adfærd - fx engagement i faglig udvikling, nødvendig feedback, samt hjælp og støtte - har for medarbejderens risiko for tab af arbejdsmarkedstilknytning. Undersøgelsen sammenligner den fjerdedel af deltagere, der rapporterer at opleve de undersøgte former for ledelsesmæssig adfærd mindst, med resten af studiets deltagere.

Resultaterne viser, at den fjerdedel af medarbejderne, der oplevede de undersøgte former for ledelsesmæssig adfærd mindst, sammenlignet med de øvrige medarbejdere havde 1,57 gange større risiko for at få forringet deres arbejdsmarkedstilknytning i løbet af opfølgningstiden. Det vil sige en øget risiko for førtidspension, ressourceforløb eller fleksydelse/fleksjob.

Resultaterne baserer sig på data om 55.364 danske lønmodtagere. I undersøgelsen er der taget højde for en række faktorer som køn, alder, uddannelsesniveau og depression. Det kan dog ikke entydigt konkluderes, at manglende ledelsesadfærd er den direkte årsag til tab af arbejdsmarkedstilknytning, da der i undersøgelsen ikke kunne tages højde for alle faktorer, der kan være udslagsgivende for tabet af arbejdsmarkedstilknytning. På trods af dette forbehold peger resultaterne på, at ændret ledelsesmæssig adfærd potentielt kan bidrage til at fastholde medarbejdere på arbejdsmarkedet.

Arbejdstilsynet oplyser, at analysen ikke giver anledning til at ændre Arbejdstilsynets tilsynspraksis.

Sammenhæng mellem oplevet diskrimination på arbejdspladsen og risiko for depression

Artiklen er den første, der belyser sammenhængen mellem oplevet diskrimination på arbejdspladsen og risiko for at udvikle depression, og bidrager dermed med ny viden om konsekvenserne af diskrimination. Resultaterne viser, at ca. 5 procent af deltagerne i en spørgeskemaundersøgelse (6 pct. kvinder og 3,7 pct. mænd) oplevede at have været udsat for diskrimination på grund af køn, alder, etnicitet, religion, helbred eller seksuel orientering i løbet af de seneste 12 måneder. Medarbejdere, der oplevede at have været udsat for diskrimination på arbejdspladsen, havde ca. 2,7 gange større risiko for at udvikle depression end de øvrige medarbejdere.

I undersøgelsen har 2.157 medarbejdere svaret på spørgsmål, der angiver graden af depression ud fra en skala, der også bruges til at diagnosticere klinisk depression. I undersøgelsen er der taget højde for faktorer, som, tidligere forskning peger på, kan have betydning for sammenhængen mellem diskrimination og risiko for depression. Der kan dog være yderligere forklarende faktorer, som det ikke er muligt at tage højde for i undersøgelsen.

Arbejdstilsynet oplyser, at resultaterne understøtter Arbejdstilsynets fokus på krænkende handlinger, senest i tilsyns- og formidlingsindsatser i 2021-23.

Sammenhæng mellem tidsbegrænset ansættelse og risiko for mentale helbredsudfordringer

Artiklen undersøger mentale helbredsudfordringer blandt personer med tidsbegrænset ansættelse, sammenlignet med personer med fastansættelse.

Resultaterne viser, at personer der er ansat i tidsbegrænsede stillinger på 32 timer om ugen eller derover, inden for en periode på fem år, har ca. 40 procent større risiko for at modtage behandling i psykiatrien for bl.a. angst, depression og stressrelaterede lidelser, sammenlignet fastansatte. Herudover har personer ansat i tidsbegrænsede stillinger ca. 12 procent større risiko for at begynde at tage receptpligtig medicin for samme typer af psykiske lidelser.

Resultaterne er baseret på spørgeskemadata, som omfatter 106.501 personer mellem 20 og 59 år, samt registerdata om psykiatrisk behandling og brug af psykofarmaka. Der er så vidt muligt taget højde for forskelle mellem personer med tidsbegrænsede ansættelser og personer med faste ansættelser. I undersøgelsen er personer ekskluderet, hvis de modtog sociale ydelser, modtog behandling i psykiatrien eller tog medicin for psykiske lidelser i et år før undersøgelsen. Derudover er der kontrolleret for bl.a. alder, køn, indkomstniveau, uddannelsesniveau, jobsektor og natarbejde. Det er dog ikke muligt at konkludere, at tidsbegrænset ansættelse er den direkte årsag til psykiske lidelser blandt medarbejderne.

Arbejdstilsynet vurderer, at resultaterne ikke giver anledning til ændringer i Arbejdstilsynets tilsynspraksis.

Sammenhængen mellem nat- og aftenarbejde og efterfølgende sygefravær

Artiklen belyser risikoen for sygefravær efter aften- og nattearbejde. Undersøgelsen er baseret på data fra 44.767 hospitalsansatte i alle fem danske regioner.

Resultaterne viser, at den samme medarbejder har ca. 20 pct. højere risiko for at melde sig syg efter en nattevagt sammenlignet med efter en dagvagt. Risikoen stiger med antallet af nattevagter, idet den samme medarbejder har ca. 40 pct. højere risiko for at melde sig syg efter tredje nattevagt sammenlignet med efter første nattevagt. Resultaterne viser herudover, at den samme medarbejder har 11 pct. lavere risiko for at melde sig syg efter en aftenvagt sammenlignet med efter en dagvagt.

Resultaterne bygger på et studiedesign, hvor man har sammenlignet samme persons sygefravær efter dag-, aften- og natarbejde. Dermed undgår man at sammenligne ansatte med skiftehold og ansatte med fast dagvagt, der kan adskille sig i forhold til helbred, personlighed og jobindhold.

Som jeg for har orienteret BEU om, så vil Arbejds miljørådet på baggrund af NFA's anbefalinger fra 2021 om natarbejde igangsætte en bred forebyggelseskampagne om de forskningsbaserede anbefalinger, og jeg vil opfordre parterne til også at inddrage disse nye resultater i kampagnen.

Venlig hilsen

Ane Halsboe-Jørgensen